

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Den Norske Advokatforening
post@advokatforeningen.no

Deres ref.

Vår ref.

Dato
18.02.2022

Advokatforeningens boikott i Høyesterett

Jeg viser til dialog i forbindelse med Advokatforeningens boikott i Høyesterett, som har pågått siden november i fjor, og senest møtene med foreningens leder Jon Wessel-Aas 18. januar og 7. februar 2022.

Advokatforeningen krever forhandlingsrett, reversering av halveringen av reisefraværsgodtgjørelsen og at rettshjelpsatsen (den offentlige salærsatsen) økes til et bærekraftig nivå. Foreningen har uttalt at boikotten vil fortsette til kravene er tilfredsstillende inøtekommet.

Jeg har forståelse for flere av de grunnleggende synspunktene til Advokatforeningen, og mener at rettshjelpsatsen var for lav da Senterpartiet og Arbeiderpartiet kom inn i regjering. Dette tok jeg umiddelbart tak i da jeg ble justis- og beredskapsminister. Regjeringen valgte å prioritere en økning av rettshjelpsatsen i 2022-budsjettet foran mange andre prioriterte og viktige saker. Det er bevilget 57 millioner kroner ekstra for å øke rettshjelpsatsen for 2022 fra 1 085 kroner til 1 121 kroner, og rettshjelpfeltet ble totalt styrket med 157 millioner kroner. Denne styrkingen har regjeringen prioritert på kort tid, og jeg vil fortsette å jobbe for å styrke rettshjelpfeltet i tiden som kommer.

Samtidig må en økt salærsats veies opp mot andre prioriteringer i budsjettet. En innfrielse av Advokatforeningens økonomiske krav i denne saken, det vil si full kompensasjon for reisefraværsgodtgjørelsen og en heving av rettshjelpsatsen til ca. 1 600 kroner, innebærer en årlig økt kostnad på om lag 900 millioner kroner. Lar man kompensasjonen for reise stå uendret til halv sats, vil den økte kostnaden bli på rundt 800 millioner kroner årlig. Advokatforeningen har underveis i denne prosessen foreslått

en rettshjelpsats på 1 200 kroner som et første skritt. Med full reisekompensasjon vil det anslagsvis innebære en økt kostnad på i underkant av 220 millioner kroner. Dette er betydelige bevilgningsendringer, som bør følge de ordinære prosessene for statsbudsjettet.

Statsbudsjettprosessen innebærer at alle statens inntekter og utgifter skal vurderes samlet, og at dette skal behandles og vedtas av Stortinget. Advokatforeningen krever at fastsettelsen av rettshjelpsatsen og stykkprisene skal gå utenom de ordinære budsjettprosessene. For å oppnå dette, har foreningen lammet straffesaksbehandlingen i Høyesterett og nekter å avslutte aksjonen før regjeringen gir løfter om å øke bevilgningen med et beløp på over 200 millioner årlig. Dette beløpet skal dertil bare være et første skritt, og i tillegg kreves altså forhandlingsrett. Dette kan ikke innfris. Det vises i denne forbindelse også til at Stortinget stemte ned et forslag om forhandlingsrett for advokatene 2. desember 2021.

Regjeringen har tilbudt en ny avtale om konsultasjoner i forbindelse med fastsettelse av rettshjelpsatsen og stykkpriser mv. Avtalen skal erstatte drøftingsavtalen fra 1999. Forslaget til ny avtale vil gi foreningen flere møter med departementet som en fast arena for å komme med sine innspill til statsbudsjettet. For å synliggjøre hvilke påvirkningsmuligheter som foreligger, er det tatt inn en detaljert beskrivelse av budsjettprosessen i avtaleutkastet. Jeg ber Advokatforeningen om å vurdere forslaget til avtale på nytt.

Regjeringen ser alvorlig på at om lag 25 straffesaker er henvist til behandling i Høyesterett, men ikke berammet fordi Advokatforeningen har oppfordret sine medlemmer til ikke å ta sakene. Til sammenligning behandlet Høyesterett 30 straffesaker i hele 2021. Som Advokatforeningens leder har anerkjent, gjelder rettshjelpsatsen pris på en tjeneste som staten kjøper fra advokater i markedet, ikke lønn til advokatene. Advokatforeningens aksjon er derfor ikke en streik, men kan være en rettstridig boikott etter boikottloven § 2, sml. § 1. Tjenestetilbydere, eller en sammenslutning av slike, som kollektivt boikotter en kunde, med formål om å tvinge kunden til å betale en høyere pris gjennom koordinert markedsadferd, kan også rammes av forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid i konkurranseloven § 10 og EØS-avtalen artikkel 53. Tilsvarende gjelder for Advokatforeningens krav om forhandlingsrett, som ikke gjelder forhandlinger om arbeids- og lønnsvilkår (tariffavtale), men prisfastsetting for advokattjenester.

En unnlattelse av å påta seg forsvareropdrag for en lengre eller ubestemt periode vil dessuten kunne være et brudd på de kontraktsrettslige forpliktelsene de faste forsvarerne i Høyesterett har overfor Domstoladministrasjonen. Hvis forsvareren har påtatt seg forsvareropdraget, men nekter å beramme ankeforhandling, vil også dette kunne anses som et mislighold av de avtalerettslige forpliktelsene som foreligger. Dette støttes også av Regler for god advokatskikk punkt 4.3. Jeg viser i tillegg til Advokatforeningens retningslinjer for forsvarere punkt 1.2, der det fastslås som et

grunnleggende prinsipp at «[f]orsvareren har som sin overordnede oppgave å arbeide aktivt for å sikre at klientens rettigheter effektivt ivaretas på et hvert trinn av saken».

Domstolene og påtalemyndigheten er uavhengige, og jeg kan ikke blande meg inn i behandlingen av enkeltsaker, heller ikke de som står på vent i Høyesterett. Det pekes imidlertid på at EMK art. 6 nr. 1 setter krav til at den som har fått en straffesiktelse mot seg, skal få behandlet saken innen rimelig tid. Det samme følger av Grunnloven § 95. Som justis- og beredskapsminister er jeg opptatt av at straffesakene gjennomføres raskt og effektivt i domstolene, og at saksbehandlingstiden ikke blir for lang. Det kan også være en belastning for fornærmede at den endelige avgjørelsen i straffesaker forsinkes. Uavhengig av skjebnen i de enkelte sakene, er det også uholdbart at landets øverste domstol i en lang periode ikke har fått behandlet straffesaker, og at det er usikkert når behandlingen kan gjenopptas.

Jeg ber på denne bakgrunnen om at Advokatforeningen tar sitt ansvar og avslutter boikotten, slik at behandlingen av straffesaker i Høyesterett kan gjenopptas.

Jeg er innstilt på å fortsette dialogen med Advokatforeningen innenfor rammene som beskrives ovenfor, herunder rammene som prosessene for statsbudsjettet setter. Foreningens innspill om at Riksmekleren kan mekle i saken, ser jeg imidlertid ikke som en aktuell løsning. Å bringe boikotten inn i et spor som benyttes til å mekle tvister mellom parter i arbeidslivet, blir etter min mening ikke riktig. Jeg er imidlertid positivt innstilt til å bringe inn en nøytral tredjeperson for å oppnå en løsning. Dette forutsetter at Advokatforeningen stanser boikotten nå, slik at behandlingen av straffesaker i Høyesterett kan gjenopptas, og de som venter på en avgjørelse, får en endelig avklaring.

Med hilsen

Emilie Mehl